

Patiënten met een zorgmachtiging (Wvggz) in een FPC

In de Wvggz is de mogelijkheid gecreëerd om patiënten met een zorgmachtiging te plaatsen in een FPC. Een civiele rechter kan o.g.v. art. 6:4 Wvggz een zorgmachtiging afgeven voor opname in een FPC. Dit kan in de twee volgende situaties:

1. Indien de rechter een zorgmachtiging verleent tot opname in een accommodatie kan hij tevens in de zorgmachtiging bepalen dat betrokkene tijdelijk (max. 8 weken) kan worden overgeplaatst naar een FPC, indien de geneesheer-directeur dit noodzakelijk acht vanwege de veiligheid binnen de accommodatie (art. 6:4 lid 3 Wvggz).
Dit is bedoeld voor een patiënt ten aanzien van wie bij de afgifte van een zorgmachtiging voorzienbaar is dat deze, al dan niet doordat hij tijdelijk in een crisis verkeert, dermate onhandelbaar zou kunnen zijn in de accommodatie waarin hij is ondergebracht, dat een meer beveiligde omgeving is aangewezen. De tijdelijke overplaatsing kan gedurende de looptijd van de zorgmachtiging in voorkomende gevallen meerdere malen plaatsvinden. Indien gedurende de acht weken blijkt dat een langer verblijf noodzakelijk is, dan dient de GD zich te wenden tot de officier van justitie om de rechter te verzoeken de zorgmachtiging te wijzigen in een zorgmachtiging zoals onder punt 2 genoemd.
2. Indien de rechter een zorgmachtiging verleent tot opname in een accommodatie kan hij bepalen dat betrokkene wordt opgenomen in een FPC, indien hij dit noodzakelijk acht vanwege de veiligheid binnen de accommodatie (art. 6:4 lid 4 Wvggz). Hier is geen maximale termijn aan verbonden zoals in de eerste situatie.
Dit is bedoeld voor een patiënt bij wie bij afgifte van de zorgmachtiging voorzienbaar is dat die dermate onhandelbaar is, dat deze met het oog op zijn eigen veiligheid, die van zijn medepatiënten en van het personeel niet in een reguliere GGZ-instelling kan worden geplaatst. Het is de bedoeling dat eerst wordt gezien of met een zorgmachtiging, zoals in de eerste situatie wordt omschreven (de tijdelijke overplaatsing), kan worden volstaan.

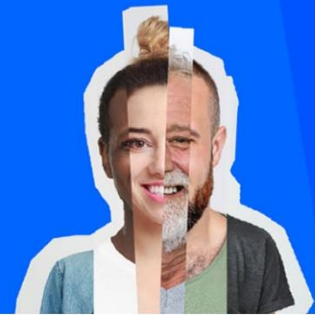
Rechtspositie bij plaatsing in het FPC

In art. 6:4 lid 5 Wvggz is bepaald dat een patiënt, bij plaatsing in een FPC, zijn rechtspositie behoudt op grond van de Wvggz. Daarmee is geborgd dat ook deze groep patiënten toegang heeft tot bijvoorbeeld de bijstand van een patiëntenvertrouwenspersoon en de klachtencommissie van de Wvggz. Daarnaast worden een aantal artikelen uit de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden (Bvt) van toepassing verklaard. Het gaat dan om o.a. de hoofdstukken die gaan over controle en geweldgebruik, de bewegingsvrijheid binnen de instelling en het contact met de buitenwereld. Een lijst met alle van toepassing verklaarde artikelen uit de Bvt is als bijlage bijgevoegd.

Zorgmachtiging

Voor de procedure omtrent o.a. het aanvragen van een zorgmachtiging is de werkinstructie [Aanvraag zorgmachtiging](http://www.fivoor.nl/wvggz) te raadplegen via www.fivoor.nl/wvggz.

In art. 3:2 lid 2 Wvggz worden de verschillende vormen van verplichte zorg limitatief opgesomd. Het gaat dan om:

- toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening;
- beperken van de bewegingsvrijheid;
- insluiten;
- uitoefenen van toezicht op betrokkene;
- onderzoek aan kleding of lichaam;
- onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedrag-beïnvloedende middelen en gevaarlijke voorwerpen;
- controleren op de aanwezigheid van gedrag-beïnvloedende middelen;
- aanbrenge van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen;
- beperken van het recht op het ontvangen van bezoek;
- opnemen in een accommodatie;
- ontnemen van de vrijheid van betrokkene door hem over te brengen naar een plaats die geschikt is voor tijdelijk verblijf als bedoeld in artikel 7:3, derde lid.

Voor een persoon die via een zorgmachtiging (tijdelijk) opgenomen wordt in het FPC dient i.i.g. opname in een accommodatie (het FPC, beveiligingsniveau 4) en beperking van de bewegingsvrijheid opgenomen te worden als verplichte zorg in de zorgmachtiging.

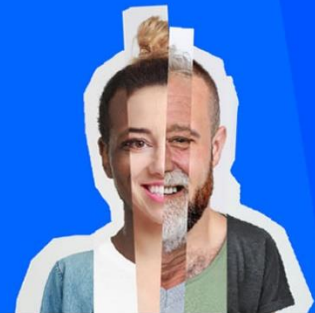
De artikelen uit de Bvt die gaan over de onvrijwillige geneeskundige behandeling (A- en B-dwangbehandeling) niet van toepassing zijn verklaard, via art. 6:4 lid 5 Wvggz, op personen die met een zorgmachtiging zijn opgenomen in het FPC. Dit betekent dat als verplichte zorg, bijv. medicatie, onder dwang noodzakelijk wordt geacht, deze vorm van verplichte zorg ook opgenomen moet worden in de aanvraag voor een zorgmachtiging. Mocht deze noodzaak ontstaan nadat de zorgmachtiging is afgegeven en de vorm van verplichte zorg is niet opgenomen in de zorgmachtiging dan moet een verzoek ingediend worden bij de rechtbank om de zorgmachtiging te wijzigen.

Daarnaast kan de rechter een zorgmachtiging (voor een (tijdelijke) opname in een FPC) slechts verlenen indien hij in de zorgmachtiging de beheersbevoegdheden van de Bvt, die in art. 6:4 lid 5 Wvggz genoemd worden, van overeenkomstige toepassing verklaart. In het zorgplan moet dan ook verwezen worden naar de artikelen uit de Bvt.

Toepassen verplichte zorg

Het toepassen van (dwang)behandeling en het nemen van vrijheidsbenemende beslissingen jegens patiënt zal in de praktijk een combinatie betreffen van beslissingen genomen op grond van de Wvggz en beslissingen genomen op grond van de Bvt.

Bij wet is bepaald dat de patiënt zijn Wvggz-rechtspositie behoudt. Dit impliceert dat de behandeling zo veel mogelijk conform de Wvggz vormgegeven dient te worden. Dit betekent dat de zorgverantwoordelijke de vormen van verplichte zorg, waarvan duidelijk is dat die benodigd zijn, opneemt in het zorgplan. Wanneer de rechter deze overneemt in de

zorgmachtiging wordt deze verplichte zorg verder via de Wvggz uitgevoerd. Zie hiervoor de werkinstructie [Toepassen verplichte zorg](https://www.fivoor.nl/wvggz) op www.fivoor.nl/wvggz.

Indien een bepaalde vorm van zorg nodig is die niet in de zorgmachtiging is opgenomen (bijvoorbeeld separatie) is het zowel op grond van de Wvggz als op grond van de Bvt mogelijk om dit alsnog te bewerkstelligen:

- Wvggz: Mocht er een noodsituatie ontstaan waarbij meer noodzakelijk is dan waarin de zorgmachtiging niet voorziet, dan kunnen de artikelen 8:11 en 8:12 Wvggz uitkomst bieden. Deze artikelen zien op tijdelijke verplichte zorg in noodsituaties voor maximaal drie dagen. Als de verplichte zorg langer noodzakelijk is, moet de zorgmachtiging gewijzigd worden. Gedurende die tijd kan de dwangbehandeling (verplichte zorg) worden voortgezet.
- Bvt: Als het noodzakelijk is met het oog op een belang als bedoeld in art. 32 lid 1 Bvt kan aan patiënt een maatregel opgelegd worden, zoals separatie, kamerafzondering of afdelingsarrest. Daarnaast kan het recht op communicatie beperkt worden (post, telefoon en bezoek) met het oog op een belang als bedoeld in art. 35 lid 3 Bvt. Het is ook mogelijk om de persoonlijke verblijfsruimte te onderzoeken op grond van art. 29 Bvt of om bepaalde (gevaarlijke) voorwerpen niet toe te staan ex art. 44 Bvt.

Als een patiënt binnen Fivoor is opgenomen in het FPC met een Wvggz machtiging, dan is de keuze van Fivoor om de bevoegdheden uit de Bvt te gebruiken (en dus niet de Wvggz), indien zorg/beperking nodig is welke niet is opgenomen als vorm van verplichte zorg in de ZM. Dit kan dan alleen als het gaat om een van de van toepassing verklaarde artikelen uit de Bvt (zoals aangegeven in bijgevoegde lijst).

Formele vereisten bij inzetten beheersbevoegdheden o.g.v. de Bvt

Bij bepaalde artikelen uit de Bvt, die van toepassing worden verklaard op een persoon die met een zorgmachtiging is opgenomen in een FPC, gelden formele vereisten. Deze vereisten zijn opgenomen in de Bvt, maar worden niet via art. 6:4 lid 5 Wvggz, van toepassing verklaard op een persoon met een zorgmachtiging. Het gaat dan om het horen/aanzeggen van een bepaalde maatregel, het uitreiken van een schriftelijke mededeling van een beslissing genomen o.g.v. de Bvt, de termijnen die zijn verbonden aan de duur van een opgelegde maatregel en in sommige gevallen het melden van de toepassing bij de Commissie van Toezicht¹.

Een voorbeeld hiervan is de maatregel separatie. Een patiënt moet over de beslissing tot het opleggen van de maatregel gehoord worden door het hoofd behandeling en de maatregel moet aangezegd worden. Tevens kan de maatregel voor maximaal 4 weken worden opgelegd.

¹ In een aantal artikelen (26, 27, 34 BvT) staat vermeld dat de CvT in kennis wordt gesteld van de opgelegde maatregel. In deze artikelen wordt steeds gesproken van 'verpleegde'. Onder verpleegde wordt in de BvT verstaan: een persoon die in een instelling is opgenomen. Dit is dus een ruimer begrip dan 'ter beschikking gestelde'. En één van de taken van de CvT is 'toezicht houden op de wijze van tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen' (art. 10 lid 2 onder a BvT). Gelet hierop kan de CvT ook stukken ontvangen van Wvggz-patiënten die zijn opgenomen in het FPC.

Deze kan vervolgens, na de maximale termijn, verlengd worden met een machtiging van het ministerie van J&V.

In de gevallen waarin het gaat om een persoon met een zorgmachtiging, kiest Fivoor er voor om tevens de formele vereisten uit de Bvt te hanteren indien de beheersbevoegdheden uit de Bvt toegepast worden.

Huisregels

Artikel 7 lid 1 uit de Bvt is van toepassing verklaard op patiënten die met een zorgmachtiging geplaatst worden in het FPC. Dit artikel regelde dat het hoofd van de inrichting huisregels vaststelt voor de instelling of een of meerdere afdelingen daarvan. Dit artikel is echter vervallen met de invoering van de Wet forensische zorg. Een vergelijkbaar artikel is nu opgenomen in art. 3.4 lid 1 Wfz, maar dit artikel is niet opgenomen in de van toepassing verklaarde artikelen zoals bepaald in art. 6:4 lid 5 Wvggz. Fivoor gaat er vanuit dat het de bedoeling van de wetgever is geweest om de huisregels van toepassing te verklaren op Wvggz- patiënten in een FPC. De kliniekregels van het FPC zullen dan ook -voor zover mogelijk is- gehanteerd worden. Dit betekent o.a. dat de insluitijden gevolgd worden, de regels voor bezoek en invoer, maar ook dat apparatuur zoals mobiele telefoons of tablets niet zijn toegestaan.

Klachtmogelijkheden

Voor beslissingen die zijn genomen op grond van de Wvggz geldt het klachtrecht zoals beschreven in Hoofdstuk 10 Wvggz en kan de patiënt met een klacht terecht bij de Wvggz-klachtencommissie.

Dit geldt echter (nog) niet voor de beslissingen die zijn genomen op grond van de Bvt. De artikelen in de Bvt die het klachtrecht regelen zijn niet van toepassing verklaard in art. 6:4 lid 5 Wvggz. En in art. 10:3 Wvggz (betreffende een limitatieve opsomming van klachtgronden) zijn de beslissingen o.g.v. de BvT of art. 6:4 Wvggz niet opgenomen. Dit zou betekenen dat noch de beklagcommissie van het FPC noch de Wvggz-klachtencommissie wettelijk gezien de bevoegdheid hebben om klachten van patiënten die gaan over de toepassing van de bevoegdheden van de Bvt in behandeling te nemen. De wetgever heeft daarom een wetswijziging aangekondigd waarbij wordt voorgesteld dat de Wvggz-klachtencommissie ook de klachten over de Bvt-beslissingen in behandeling kan nemen. Het is nog niet bekend wanneer deze wetswijziging ingaat. Vooruitlopend op deze wijziging heeft de beklagcommissie van FPC De Kijvelanden het standpunt ingenomen dat zij niet bevoegd is om klachten over Bvt-beslissingen in behandeling te nemen. De RSJ heeft dit standpunt bevestigd en patiënt verwezen naar de klachtencommissie van Fivoor.

Bijlage

De volgende artikelen uit de Bvt zijn van toepassing verklaard op patiënten die met een zorgmachtiging geplaatst worden in het FPC:

Art. 7 lid 1 en 3 Bvt: Dit gaat over het vaststellen van kliniekregels en de bevoegdheid van het Hvl tot het geven van aanwijzingen aan verpleegden. Echter, dit artikel uit de Bvt is komen te vervallen met de invoering van de Wet forensische zorg (Wfz).

Hoofdstuk V: Controle en geweldgebruik

- Art. 21 BvT: beperking recht op onaantastbaarheid
- Art. 22 BvT: vaststellen identiteit verpleegde
- Art. 23 BvT: onderzoek aan lichaam /kleding
- Art. 24 BvT: urinecontrole
- Art. 25 BvT: onderzoek in het lichaam
- Art. 26 BvT: gedogen geneeskundige handeling (noodmedicatie)
- Art. 27 BvT: bevestiging mechanische middelen
- Art. 28 BvT: irreversibele ingreep
- Art. 29 BvT: onderzoek persoonlijke verblijfsruimte
- Art. 30 BvT: geweld en vrijheidsbeperkende middelen

Hoofdstuk VI: Bewegingsvrijheid binnen de instelling

- Art. 31 BvT: bewegingsvrijheid binnen instelling
- Art. 32 BvT: plaatsing op afdeling voor intensieve zorg
- Art. 33 BvT: afdelingsarrest
- Art. 34 BvT: kamerafzondering en separatie
- Art. 34a BvT: cameraobservatie

Hoofdstuk VII: Contact met de buitenwereld

- Art. 35 BvT: post
- Art. 36 BvT: geprivilegieerde post
- Art. 37 BvT: bezoek
- Art. 38 BvT: telefoongesprekken
- Art. 39 BvT: gesprek met media

Verzorging en activiteiten

- Art. 42 lid 5 BvT: persoonlijke verzorging
- Art. 44 BvT: voorwerpen in persoonlijke verblijfsruimte